

Kullanıcıya Özel ya da Genel Standartlar: Etkileşimli (Globalleşen) Dünya Ekonomisinde Finansal Raporlama Çıkmazı (*)

Prof. Dr. Shyam Sunder

Yale Üniversitesi, ABD

Özet

Dünya ve muhasebeye yaklaşım şekli, Luca Pacioli'nin ölümünün ardından geçen yarım milenyumda çok değişti. Geçtiğimiz yüzyıl, ülkelerin, milli sınırları dışında yaptıkları yatırımların ve ticaret hacminin artmasına tanık oldu. Finansal raporlama, ülkelerin sınırları içerisindeki tüm noktalarda ya da çoğu bölgelerde standarda bağlanmış olsa idi, muhasebecilerin ve analizcilerin eğitimi, finansal raporların hazırlanması ve denetimi, finansal raporların kurallarının belirlenmesi ve hatta bunların dünya genelinde uygulanması mümkün olabilirdi. Bu düşünce, Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee) ve daha sonra yerini alan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (International Financial Reporting Standards)'nın bir kolu olan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board)'nin kurulmasının önünü açmıştır.

Bununla birlikte standartlaştırmanın getireceği zararları işaret eden pek çok karşıt görüş de ortaya atılmaktadır. Bağımsız ülkeler, çeşitli sanayi kollarında faaliyet gösteren değişik büyüklüklerdeki şirketlerin yapısına

---

(*) *Bu bildiri, 19-22 Haziran 2013 tarihlerinde İstanbul'da organize edilen III. Balkanlar ve Ortadoğu Ülkeleri Muhasebe ve Muhasebe Tarihi Konferansı'nda sunulmuştur.*

uygun olamayacağı eleştirisi karşısında yurt içindeki standartlar bütünü savunmada zorluk yaşasa da, dünya çapında uygulanabilecek standartlar bütünüün etkili bir çözüm üreteceğini düşünmek akla daha az yatkındır. Tek bir standartlar bütünü, deneme-yanılma yöntemi ile veya ülkeler arası karşılaştırma yaparak doğruyu bulmaya müsaade etmemekte ve bizleri raporlamada etkin olmayan bir sisteme mahkum kılma riskini beraberinde getirmektedir. Ayrıca, kural koyma yetkisini elinde bulunduran bürokrasilerin sınırları bellidir ve rekabet olmaması halinde otorite mantıksızlığı durumu ortaya çıkabilmektedir.

Standartlaştırmayı destekleyen ve standartlaştırmaya karşıt görüşlerin temeli sayısal analizlere dayandırılmadığından hangi görüşün daha doğru olduğunu tespit etmek zor olmuştur. Avrupa Birliği'nde bu yönde ortaya çıkan ilk heves patlamasının ardından küresel ekonomik kriz döneminde IFRS'den alınan kötü performans, bu hevesi kırmıştır. Öyle ki, kimileri, standartlaştırmaya yönelik yanlış yapılandırılmış çabaları, krizin ortaya çıkış sebepleri arasında göstermiştir. Standartlar tekeline bir özel sektör organına vermenin mantığı ile alakalı şüpheler, Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Japonya, Hindistan; hatta Birleşik Krallık, Fransa ve Almanya'da dile getirildiği sürece, gelişmekte olan ekonomilerin yurtiçi ve yurtdışı standartlar arasındaki ve milletlerin yazılı kuralları ve toplumsal normları arasındaki denge yeniden gözden geçirilmelidir.

Anahtar sözcükler: Muhasebe Standartları, Finansal Raporlama, Etkileşimli Dünya Ekonomisi.

JEL Sınıflandırması: M 16, M 41, M 42.

Abstract (Custom Fit or Off-The-Shelf Standards: Dilemma of Financial Reporting in Interactive World Economy)

Approach to accounting, and the world in which it operates has changed over half-a-millennium since Luca Pacioli. The past century has seen a great expansion of investment and trade across national boundaries. If financial reporting were standardized in all or most national jurisdictions,

certain economies in training of accountants and analysts, preparation and audit of financial reports, writing of rules of financial reporting, and perhaps their enforcement world-wide could be achieved. This argument led to the creation of International Accounting Standards Committee and its successor International Accounting Standards Board which has produced a body of International Financial Reporting Standards (IFRS).

There are also substantial counter-arguments pointing to important diseconomies of standardization. If even individual countries have difficulty defending their single set of domestic standards against the criticism (that they do not fit companies from various industries and sizes), it seems even less plausible that a single set of world-wide standards can offer an efficient solution. A single set of standards do not leave any room to learn from trial-and-error experimentation and cross-border comparisons, and risk freezing us into an inefficient system of reporting. Further, rule-making bureaucracies have limitations of their own, and without competition, could easily sink into authoritative irrationality.

The arguments for as well as against standardization are qualitative, and it has been difficult so far to compare them to decide what is better. After the initial burst of enthusiasm in the European Union for this effort, the poor performance of IFRS during the global financial crisis has cooled the enthusiasm. Some even claim that this misguided effort towards standardization was one of causes of the crisis. As doubts are voiced in the U.S., China, Japan, India, and even U.K., France and Germany about the wisdom of giving a standards monopoly to a single private sector body, it is also time for the emerging economies to rethink the balance between for international and local standards and between written rules and social norms of various societies.

Key words: Accounting Standards, Financial Reporting, Interactive World Economy.

JEL Classification: M 16, M 41, M 42.

Giriş

XV. Yüzyılda Luca Pacioli'nin ortaya koyduğu bilimsel eserler arasında yer alan Summa, Pacioli'nin zamanında yaşımiş Venedikli tüccarların kullandığı temel muhasebe uygulamalarını detaylarıyla inceler. İçeriğinin güncel uygulamalarla uyum içinde olması, açıklamalarının iş dünyasında genel kabul görmesi ve çift yanlı kayıt yöntemini benimseyenlere yol gösterici olması bakımından Summa'nın bir öğreti kitabı olduğu düşünülür. Ne Pacioli, ne de eserinin kural belirleme ya da yaptırım gücü yoktu. Summa, tıpkı Oxford İngilizce Sözlük gibi çok yaygın kullanılan bir kaynak kitabı idi. Bildiğimiz kadarı ile, çift yanlı kayıt yönteminin alt birimlerden üst birimlere kadar uygulanmaya başlamasındaki süreç temelde tüccarların bireysel seçimlerine kadar uzanır.

Beş asır sonra, görüntü değışti. Çoğu zaman gerekli tecrübeye sahip olmayan, kural belirleme ve yaptırım gücüne çok güvenen nüfuzlu bürokrasiler dünyanın pek çok köşesinde kontrolü eline almaya başladı. Pacioli bugün tekrar dünyaya gelse, muhasebe ve dünyaya bu tarz bir yaklaşım şeklini görmek onu çok şaşırtırdı.

Geçtiğimiz yüzyıl, ülkelerin, milli sınırları dışında yaptıkları yatırımların ve ticaret hacminin artmasına tanık olmuştur. Finansal raporlama, ülkelerin sınırları içerisindeki tüm noktalarda ya da çoğu bölgelerde standarda bağlanmış olsa idi, muhasebecilerin ve analizcilerin eğitimi, finansal raporların hazırlanması ve denetimi, finansal raporların kurallarının belirlenmesi ve hatta bunların dünya genelinde uygulanması mümkün olabilirdi. Bu düşünce, Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee) ve daha sonra yerini alan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (International Financial Reporting Standards)'nın bir kolu olan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board)'nun kurulmasının önünü açmıştır. IASB'nin babası olan IFRS kurumu, temel amaçlarını aşağıdaki şekilde açıklamaktadır:

- Standart belirleme organı IASB aracılığı ile yüksek kaliteli, anlaşılabilir, uygulanabilir ve bütün dünya tarafından kabul edilebilecek uluslararası finansal raporlama standartlarını belirlemek,
- Bu standartların hayata geçirilmesini ve titiz bir şekilde uygulanmasını teşvik etmek,
- Gelişmekte olan ekonomilerin ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansal raporlama ihtiyaçlarını dikkate almak,
- IASB'nin belirlediği standartlar ve yorumlamalar olan uluslararası finansal raporlama standartlarının benimsenmesini, bunları ulusal muhasebe standartları ile aynı potada eritme yolu ile teşvik etmek ve kolaylaştırmak¹

IFRS'nin küresel ekonominin daha iyi işlemesine yardımcı olacağı görüşü, tanınırlığı ve hitap gücü en yüksek olan savunucuları ve daha sonra IASB başkanı olan David Tweedie tarafından 2011 yılında Washington DC, Birleşik Devletler Ticaret Odası'nda yaptığı konuşmasında şu şekilde dile getirilmiştir²:

“Amacımıza ulaşacağımıza olan inancım küresel standartlar konusu ile bir kat daha artmaktadır. Sermayenin, ülkeler arasında özgürce dolaştığı bir dünyada, kişinin Washington, Varşova, Wellington veya Winnipeg'te yaşamasından bağımsız olarak aynı ekonomik işlem aynı şekilde açıklanmalıdır. Küresel standartlar, yatırımcıların, farklı bölgelerde faaliyetlerini sürdüren şirketler arasında karşılaştırma yapmalarını kolaylaştırmaktadır. Çok uluslu şirketler, birden fazla uluslararası yan kuruluşun, tek tip konsolide finansal tablolarının düzenlenmesi sürecinde düşük maloluş ve tercüme hataları riskinin az olmasını isterler.

---

1 <http://www.ifrs.org/The-organisation/Pages/IFRS-Foundation-and-the-IASB.aspx>. 29 Mayıs 2013 tarihinde incelenmiştir.

2 <http://www.ifrs.org/News/Announcements-and-Speeches/Pages/D-Tweedie-addresses-the-US-CC.aspx>. 29 Mayıs 2013 tarihinde incelenmiştir.

Uluslararası muhasebe standartları, sermayenin ülkeler arasında dolaşımındaki itici gücü arttırmaktadır. Dünya genelinde kabul edilen bir standartlar bütünü benimsenirse, sermaye maliyetinin aşağı çekilerek farklı ülkelerdeki şirketlerin birleşmesini, satın alma işlemlerinin ve stratejik yatırımların kolaylaştırılmasını; küçük ve büyük ölçekli bütün şirketlerin daha geniş bir yatırımcı grubun sermayesini çekmesini sağlayacaktır. Son olarak ortak bir standartlar bütünü, düzenleyici arbitrajı ortadan kaldırır ve dünya genelinde uygulanan denetimde daha tutarlı yaklaşımlar geliştirmeleri için düzenleyici otoritelere imkan sağlar. Başka bir deyişle, finansal raporlama, kriz sonrası küresel düzenlemenin kilit faktörüdür.”

Dünya genelinde, finansal raporlama yapılan pek çok bölgede kamu kuruluşları için finansal raporlama standartları konusu yerel bir tekele bırakılmaktadır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri’nde bu standartlar için yasal yetki Güvenlik ve Takas Komisyonu (Securities and Exchange Commission)’na verilmiştir. Bu kurum, standartları belirleme görevini Finansal Muhasebe Standartları Kurulu’na devrederek, kendisi gözetim fonksiyonunu aldı. Bazı ülkelerde, bu standartlar, farklı detay dereceleri ile yazılı kanunlarda belirtilmiştir. Aralarında İsviçre ve Kanada’nın da bulunduğu birkaç ülke, işletmelere, iki veya daha fazla standartlar bütünü arasından seçim yapmasına izin vermektedir. Ancak, pek çok bölgede tekeller duruma hakimdir.

Standartlarla Alakalı Birkaç Soru

Standartların ne gibi işlevleri vardır? Standartlaştırma ile neler başarılabilir? Standartlaştırmanın getireceği istenmeyen sonuçlar nelerdir? Avantajlar ve dezavantajlarıyla beraber standartlaştırma ile hitap edilmesi istenen alanın büyüklüğü nedir? Ne kadarı yazılı olmalı, ne kadarı toplumsal normlara bırakılmalıdır? Yazılı standartlar yurtiçine mi hitap etmeli, bölgesel mi olmalı yoksa küresel mi? Endüstrilere ve firmaların büyüklüğüne göre mi olmalı? Standartları kim belirlemeli? Hükümet mi, özel sektör organları mı yoksa ikisi birden mi? Standart belirleme görevini bazı bölgelerde tekellere (Amerika’da FASB, Avrupa Birliği’nde IASB sorumludur. Dünya genelinde

ise yine IASB tarafından denetlenir) bırakmak mı; yoksa kullanıcı gruplarının alternatif standartlar bütünü arasından istediğini seçebileceği bir ortamda birden çok standart belirleyicinin rekabet içinde olması mı daha iyidir?

Bütün bu soruları bir saat içinde ele almak mümkün değil, ancak kısaca da olsa birçoğuna cevap vermeyi deneyeceğim. Sonuç kısmında, ülkelerin finansal raporlama standartlaştırmasına karşı takınması gereken tutum ve yaklaşımları belirlerken ülkelerin sahip olduğu seçeneklerden bahsedeceğim.

İşlevler: Kalite ve İşbirliği

Jamal ve Sunder (2007) standartların yararlı olduğunu destekleyen iki temel neden sunar.

i. Standartlar ile sağlanan kalite: Standartlaştırma mantıken kaliteyi artırır. Örneğin, servis edilen yemeklerin ortalama bir kalite seviyesinde bulundurması için restoranlara standartlar getirilmiştir. Restoranlarda gıda ve hijyen için belirlenen bu standartlar, yemeğimizi güvenle yiyebilmemiz içindir.

ii. Standartlar ile sağlanan koordinasyon: Standartlar getirmenin başka bir sebebi de koordinasyon ihtiyacıdır. Bozulan bir elektrik ampulunun yerine herhangi bir ampul satıcısından alınan bir ampulu kullanmanın mümkün olmasının sebebi elektrik akımının ve elektrik ampullerinin büyüklüğünün standarda bağlanmış olmasıdır. Bu şekilde, ampul satın almak ve kullanmak, işi çok kolaylaştırılmıştır. Bir standartlaştırma gereği olarak, ben de Power Point sunum dosyamı getirebilir ve bu konuşma için kullanabilirdim. Trafiğin Japonya’da soldan, Amerika’da ise sağdan ilerlemesi de başka bir örnektir. Bu ülkelerde durum böyle olmasa idi, trafik yoğunluğu daha fazla olur ve çok daha fazla kaza yaşanırdı. Herhangi bir ülkede trenlerin, üzerinde yol aldığı demir yollarının tek bir maddeden yapılıyor olması koordinasyonu sağlarken, standartlaştırma, Shinkansen trenlerinin Japonya’nın tamamında faaliyet gösterebilmesini mümkün kılmaktadır.

Birçok ülkede olduğu gibi Amerika’da da standartlar hem devlet hem de özel sektör organları tarafından yazılmaktadır (Jamal ve Sunder, 2007).

Devlet, standartları yazarken dahi, uygun seçmen grupları temsilcilerinin fikri alınmaktadır. Devlet standartları, genelde ürünlerin ve hizmetlerin kalitesini ve tüketicileri korumaya yöneliktir. Sanayi standartları ise, koordinasyon ve yerleşimi iyileştirmeye yöneliktir. Örneğin kullanılan çeliğin kalitesi, vidanın kalitesi gibi. Finansal raporlamada, kamuya açıklama standartlarının finansal raporlamanın kalitesini arttırıcı özelliği bulunurken, şekil standartlarının koordinasyon işlevini yerine getirdiği söylenebilir. Ölçme standartları ise hem kalite, hem de koordinasyon işlevlerini yerine getirmektedir.

Standartların Avantajları

Standartlarla yürütülen bir düzen kısa dönemde daha etkili olmaktadır. Bir ülkenin ya da kıtanın bütün noktalarında trafiğin akışını sağ (ya da sol) taraftan yürütmek üzere yapılan bir standartlaştırma, koordinasyonun getireceği avantajların bariz bir örneğidir. Araba kullanmayı öğrenmek için yapılan maddi yatırımlar, trafiğin yolun hangi tarafından gideceği tekelinin uzun bir süre yürürlükte kalacağını garanti eder. Benzer şekilde, tek tip uçak kullanan bir havayolu şirketi için bakım işlemleri, uçuş seferlerini ayarlama masrafları ve personel eğitimi daha ucuza mal olacaktır. Standartlaştırılmış giriş sınavları, üniversiteleri birçok sorundan kurtarmaktadır. Tekelin hakim olmadığı sistemlere ve tasarımlara, standartlar arasından seçim hakkı tanımak tüm standartlaştırma biçimlerinin temel özelliğidir (Sunder 1988 ve 1997).

Standartların Maliyeti

Standartların kalite ve koordinasyon açısından getirileri olsa da bu, her şeyi standartlaştırmamız gerektiği manasına gelmemektedir. Standartlaştırma, maliyeti beraberinde getirir. Yenilikleri arka plana atar. iPhone'un bütün cep telefonları içinde en iyisi olduğu ve dünya çapında kullanımı için standartlaştırmanın maliyeti düşüreceği ve insanların hayatını kolaylaştıracağı konularında hemfikir olduğumuzu düşünelim. Bu durumda üretilen ve kullanılan tek telefon türü iPhone olurdu. Bugün için en iyi seçim olduğu konusunda şüphe duymadığımız bir şeyi standartlaştırmak bizim hayatımızı daha iyi yapacak mıdır? Acaba 5 ya da 10 yıl sonra cep

telefonlarının durumu nasıl olacaktır? Dünyadaki en iyi araba markasının Toyota Lexus olduğunu farz edersek, bu, bize herkesin sadece Toyota Lexus markasını kullanmak isteyeceği ve bu yüzden standartlaştırmanın gerekli olduğu konusunda yeterli sebep sağlamış olur mu? Standartlaştırma sağlanırsa 5 ya da 10 yıl sonra arabaların kalitesi ve fiyatı ne yönde etkilenir? Rekabet ortamı ve yenilik olmadan teknolojik gelişmeler yavaşlayacak, satış fiyatları artacak ve tekel maliyetleri, standartlaştırmanın getireceği geçici avantajları etkisiz hale getirecektir.

QWERTY klavye tipi XIX. yüzyılda standartlaştırılmıştır. Mekanik daktilolarda, yazıyı yazan kişi çok hızlı yazdığına tuşlar kilitlenirdi. Sonraları, tuşların birbirini kilitlemesi ihtimalini azaltma yönünde düzenleme yapılmıştır. Günümüzde, mekanik tuşların yerinin elektronik tuşlar almıştır. Kilitlenme riski olmadığında DVORAK gibi daha etkili alternatif klavye şemalarını kullanarak daha hızlı yazabilmekteyiz. Aslında, QWERTY klavyeden DVORAK klavye tipine geçiş yapmak için birkaç tuşa basmak yeterli olmaktadır. Ancak, parmaklarımız ve beyinlerimiz OWERTY tipi klavyeye alışmış olduğundan daha avantajlı olan DVORAK tipi klavyeyi çok az kişi kullanmaktadır. Bu alışkanlıktan vazgeçmek kolay değildir. Bir sistemin içine girdiğinizde, ondan daha yararlı bir sistem gelse dahi vazgeçmek zordur. Kalite ve yeniliklerin artması ancak rekabet ortamında gerçekleşir. Bugün kullandığımız teknoloji, erişebileceğimiz en üst noktada olduğundan daha üst seviyelere çıkılamayacağından emin olmadığımız sürece standartlaştırmayı gerektiremeyiz. Alternatiflere kapıları kapatarak, aynı zamanda gelecekte daha iyi şeyler üretme olasılığımızı da ortadan kaldırmış oluruz. Sahip olduğumuz şeyin en iyisi olduğuna dair güçlü kanıtlar gerekmektedir.

Yurtiçi, Bölgesel ve Küresel Standartlar

Özellikle devletler tarafından yazılan standartların çoğu yurtiçine hitap etmektedir. Ancak elektrik, iletişim ve taşıma sanayilerinde olduğu gibi ülkeler arasında uygulanan yüzlerce uluslararası standart da mevcuttur. Hem yurtiçi, hem de uluslararası ve bazen de bölgesel standartların aynı anda var olması, daha geniş bir alana yayılan standartlara göre, her daim daha iyi

sonuçlar verme ihtimalini zayıflatmaktadır. Uluslararası ve Amerika ulusal standartları üzerine veri analizi için Jamal ve Sunder (2009)'i inceleyiniz.

Sanayi Standartları ve Őirket Büyüklüğüne Bağlı Standartlar

Birçok ülkede birden fazla standartlar bütünü mevcuttur. Örneğin, finansal raporlamada, emlakçılık, plastik, yazılım ve petrol & benzin gibi sanayi kollarında değişik standartlarla karşılaşmak olağandır. Bir sanayiye uygulandığında müspet sonuçlar veren muhasebe kuralları, başka bir sanayi koluna uygulandığında genelde iyi sonuçlar vermemektedir. Aynı Şey, Şirketlerin büyüklüğü için de geçerlidir. Büyük ölçekli firmalar için uygun olan muhasebe standartları küçük ve orta ölçekli firmalar için uygun olmayabilmektedir. Sanayi tipi veya Őirket büyüklüklerine göre belirlenen standartları kullandığımızda bilinçli bir Şekilde eşitlikten vazgeçmiŐ gibi görünüşüz. Ancak bu, doğru değildir. Standardın uygulandığı ortam diğerlerinden biraz farklı olduğunda eşitlikten yararlanmak için farklı bir standardı uygulamaya zorlandığımız için durum bu Şekilde görünür. Örneğin, üretim sırasında gelir tahakkuku kuralının iŐlemesi için otomobil sanayisinin satıŐlarında uygulanan gelir tahakkuku kuralının, altın madenciliği sanayisinde kullanılmaması normal sayılabilir.

IFRS'nin dünya genelinde benimsenmesini amaçlayan seferberlik, 'Herkes tarafından kullanılan yüksek kaliteli, prensiplere dayalı tek bir standartlar bütünü dünya ve pazarlar genelinde eŐitlięi mümkün hale getirecektir' iddiasıyla özdeŐleşmiŐtir. Ancak, eŐitlięin tek bir standartlar bütünü uygulaması ile başarılıp başarılamayacağı konusunu iyi analiz etmek gerekmektedir. Bağımsız lkeler, çeşitli sanayi kollarında faaliyet gösteren değişik büyüklüklerdeki Şirketlerin yapısına uygun olamayacağı eleştirisi karşısında yurt içindeki standartlar bütünü'nü savunmada zorluk yaşasa da, dünya çapında uygulanabilecek standartlar bütünü'nün etkili bir çözüm üreteceğini düşünmek akla daha az yatkındır. Tek bir standartlar bütünü, deneme-yanılma yöntemi ile veya ülkeler arası karşılaştırma yaparak doğruyu bulmaya müsaade etmemekte ve bizleri raporlamada etkin olmayan bir sisteme mahkum kılma riskini beraberinde getirmektedir. Ayrıca, kural

koyma yetkisini elinde bulunduran bürokrasilerin sınırları bellidir ve rekabet olmaması halinde otorite mantıksızlığı durumu ortaya çıkabilmektedir.

Tekeller ve Rekabet

Muhasebe tekelleri bu amacımıza ulaşmamızı sağlayabilir mi? IFRS'nin iki kullanım şekli vardır. Birincisi tüm dünya için tek bir standart olması; ikincisi ise, tıpkı elektronik bir eşyanın veya araba üreticilerinin başkaları ile rekabetleri gibi, birbirine rakip birkaç standartlar bütünü içerisinde bir seçeneğin yeğlenmesidir. Devlet yönetim biçimlerinden üniversitelerdeki eğitim standartlarına, hayatımızın pek çok alanında rekabet içerisindeyiz ve muhasebe standartları alanında rekabetin getireceği sonuçları değerlendirmeliyiz.

İleriye Giden Yol: Kararları Dengelemek

Kurallar ve Toplumsal Normlar

Özel hayat ya da iş hayatımız, ayırt edilmeksizin hayatımızın tüm katmanları toplumsal normlar tarafından şekillendirilir. Bu konferans da toplumsal normlar tarafından şekillendirilmiştir. Ben burada konuşuyorken sizler sessizce oturuyorsunuz. Oturum başkanı size konferans kurallarını açıklama ihtiyacı duymadı, çünkü hepimizin bildiği toplumsal normlara uymaktayız. Öte yandan yazılı kuralların zaman zaman hayatımızda çok sayıdaki geniş çaplı ve önemli olayları etkileyemediğini de görürüz.

Yaklaşık seksen sene öncesine kadar, federal güçler uygulamasına geçilmeden önce Amerika Birleşik Devletleri'nde, Genel Kabul Görmüş Muhasebe Kuralları (GAAP), toplumsal bir norm idi. Günümüzde, toplumsal normlardan geriye pek bir şey kalmadı. Normlar ve onların getirdiği kişisel sorumlulukların yerini yazılı kurallar ve standartlar aldı.

Yazılı kurallar ve toplumsal normlar arasında bir denge tutturmak önemlidir. Daha fazla sayıda normu, detayları daha fazla olan yazılı kurallarla değiştirmek yaptığımız finansal raporlamanın kalitesini arttırmayacaktır. Birleşik Devletler muhasebesinin son seksen yılda gelişme kaydettiğine

dair elimizde az kanıt bulunmaktadır. Belki sizler Japonya’da finansal raporlamanın gelişme gösterip göstermediğini bana anlatabilirsiniz.

Dengeleme Kararını Nasıl Verebiliriz?

Daha iyi bir muhasebe sisteminde karar kılmada, pek çok faktör rol oynar: toplumun refah düzeyi, bütün kaynaklardan gelen bilgilerin dikkate alınması, zaman içindeki istikrar, çevredeki değişimlere uyum sağlama, yanlış yönlendirmelere karşı dayanıklılık ve kabul zorlamasına karşı direnç.

a. Toplumun Refah Düzeyi

Başlangıçta belirttiğim üzere, standartların kararlaştırılmasında muhtemelen en belirleyici kıstastır. Herkes refah içerisinde yaşamayı tercih eder.

b. Bütün Taraflardan Gelen Bilgilerin Dikkate Alınması

Seçimi yaparken ilgili bütün tarafların fikir ve düşüncelerini dikkate almak önemlidir. Bir yönetme organı, muhasebe standartlarını belirlerken bazı kurumlar, büyük muhasebe şirketleri ve düzenleyicilerin düşüncelerini dikkate alabilmektedir. Yatırımcıların çoğu süreçte yer alma fikrine sıcak bakmazken sadece birkaç kişi fikirleri ile sürece katkıda bulunur.

c. Zaman İçindeki İstikrar

Standartlardaki değişikliklerin getirdiği sonuçların istikrarlı, istikrarsız veya etkisiz olduğunu tahlil etmemiz gerekir. Çünkü bazı standartlar ve değişiklikler istikrarsızlığa yol açabilmektedir.

Sunder (1981)’de ‘‘Niçin FASB çok sayıda muhasebe kuralı getiriyor?’’ başlığı altındaki değerlendirmemde bu soruya cevabım ‘Yapmak zorunda oldukları için bu kadar çok muhasebe kuralı getiriyorlar’ oldu. Yedi kişiye, 50 ya da 100 kişilik bir eleman grubu ve 25 ya da 50 milyon dolarlık bir bütçe verildiğinde, bu kişilerin daha fazla kural yazmaktan başka ne işleri olabilir? Profesörler olarak bizler ‘yayınla ya da çürüt - unut-’ sözünü destekleriz. Aynı durum muhasebe standartlarını yapan kişiler için de

geçerlidir. Kurumlarını ve işlerini korumak için yeni standartlar yayınlamak zorundadırlar. Yeni standartlar yayınlamadıkları zaman işlerinin başında kalmalarına izin verir miyiz? Zaman içinde standartların artması, kaideler kitabının zamanla kalınlaşacağını garanti eden mevcut sistemimizin bir özelliğidir.

d. Çevredeki Değişimlere Uyum

Sadece değişen koşullara değil ayrıca toplumlar, iş çevreleri ve ülkeler arasındaki farklılıklara uyum sağlamak için de yeni standartlar istemekteyiz. Ülkelerin birbirinden farklı sistemleri vardır ve aynı muhasebe sisteminin tüm ekonomiler için en iyi sistem olduğunu kesinlikle öngöremeyiz.

e. Yanlış Yönlendirmelere Karşı Dayanıklılık ve Esir Alınmaya Karşı Direnç

Muhasebe kurallarını düzenleyen organlarda, kendi çıkarları uğruna bu organları ve yönetimlerde kontrolü ele geçiren kişilerin yanlış yönlendirmelerine maruz kalmak her zaman var olan bir tehlikedir.

Standartları Nasıl Belirlemeliyiz ?

IFRS'lerin belirlenmesini şekillendiren unsurlar: (1) muhasebe ve borsa piyasası verileri arasındaki istatistiksel ilişkili değişimin varlığı; (2) ilgili tarafların teşviği; (3) 'Yüz yirmi ülke bunları hayata geçirdi, hepsi birden yanılıyor olamaz, bu yüzden siz de bir an önce hayata geçerseniz iyi olur.' düşüncesi. Sırayla hepsini inceleyelim.

a. Muhasebe ve Borsa Piyasası Verileri Arasındaki İstatistiksel İlişkili-Değişim

Vishnani and Shah (2008) şu şekilde yazmıştır:

'Bu bildiri, finansal raporlamanın değer ilişkisini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, borsada hisse senetlerini piyasaya süren şirketlerin yaptığı finansal raporlamaların olası sonuçlarını açıklamaya yöneliktir. Yaptığımız çalışma, oluşturulan finansal raporların değer ilişkisinin

kendiliğinden göz ardı edilebilir olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmamızın sonuçları, nakit akış raporlamasının gösterdiği göz ardı edilebilir değeri işaret etmektedir.”

Bu çalışma, borsa hisseleri ile muhasebe verileri arasında nedensel bir ilişkiyi çağrıştıran ‘değer ilişkisi’ adı verilen istatistiksel bir ilişki bulmaya yöneliktir. İstatistiksel ilişkiyi, nedensel bir ilişkiyi yorumlarcasına yorumlayamayacağımızı kesinlikle biliyoruz. Bu durum, bu türdeki çalışmaların karşılaştığı büyük bir sorundur. Bu çalışmaların içeriği ile alakalı iki sorun vardır. Birincisi, borsa piyasası uygulanacak muhasebe sistemi konusunda tek söz sahibi olarak düşünülemez, çünkü muhasebe sistemlerinin getireceği sonuçlar sadece borsa piyasalarını değil aynı zamanda kamu, müşteriler, satıcılar, işçiler ve alacaklılar grubu gibi toplumun diğer katmanlarını da etkilemektedir. İkincisi, hisse senedi fiyatları temeline dayanan muhasebe sistemlerini tercih etmenin toplum için daha iyi sonuçları getireceğini kesin olarak söyleyemeyiz. Sadece pay senedi fiyatlarına odaklanarak muhasebe yöntemlerini seçebiliyor olsak dahi, istatistiksel ilişkili değişim, muhasebe politikasını belirlemede bir temel olarak kullanılamaz. Ayrılan zaman, detaylara girmeme müsaade etmemekte, ancak Power Point sunumum bu bilgileri içeriyor.

Özetle, muhasebe ve borsa piyasası verilerinin istatistiksel yakınlığının olabilecek en yüksek değerde olmasının istendiği bir durumda, finansal raporlamayı dünyanın her yerinde en yüksek kaliteye getirmek çok kolaydır: Muhasebe sistemini sonlandırabilir; çalışanların işine son verebilir; ve borsa fiyatı ile muhasebe rakamları arasında tam ilişkili değişimi yakalamak için, piyasadaki değişimi firmanın geliri olarak raporlayabilirdik. Bu çeşit bir muhasebe sistemi, etkin bir piyasanın yaratılmasına katkı sağlayabilecek midir? Cevap, bariz bir şekilde olumsuz olacaktır. Çünkü, böyle bir dünyada piyasalar çok az bilgiye sahip olarak bunu yapacaklardır. İlişkili değişimin muhasebe yöntemlerinin seçiminde temel oluşturması fikri daha baştan kusurludur.

b. İlgili Tarafların Teşviği

Geçtiğimiz yıllarda uzun süreler önemli bütçeleri ayırarak IFRS'yi ciddi bir biçimde teşvik etmiş pek çok organizasyon vardır. Niçin IFRS'yi teşvik ediyorlar? Toplumun ekonomik refahını iyileştirmedeki fonksiyonundan emin oldukları için mi; yoksa kendi çıkarları için mi? İlk durum geçerli ise, IFRS'yi destekleyen tezlerinin geçerli olup olmadığı araştırılmalı; ikinci durum geçerli ise bunlar dikkate alınmamalıdır.

c. 120 Ülke Yanılıyor Olamaz

Son olarak, IFRS tekeline destekleyen şöyle bir düşünce mevcuttur: Ülkelerin çoğu IFRS'yi hayata geçirmiştir. Eğer siz bunu yapmazsanız arkada kalmış olursunuz. Bu düşünceyi Amerika Birleşik Devletleri, Hindistan, Çin dahil pek çok ülkede duymuşumdur. 'Tren kalkmak üzere, bin, yoksa istasyonda kalırsın' tehdidi sürü psikolojisi yaratmak için kullanılan çok eski bir numaradır. 'Kalabalığı takip etme' eylemine sürüklenmek yerine, akla uygun olarak trenin nereye gittiği ve trenin gideceği yerin sizin gideceğiniz yer ile aynı olup olmadığı sorulmalıdır. 120 kişi o trene bindi diye sizin de binmeniz akıllıca bir karar olur mu? Aslına bakarsanız trende kaç kişi olduğu bile kesin değildir.

d. 'Ağırlıklar ve Ölçüler'e Kusurlu Benzetim

Devlet, ağırlıkları ve ölçüleri standartlaştırmıştır. Bu nedenle, güvensizlik ve ahlaki tehlikeler, insanların sorunsuz bir şekilde satın alma ve satma işlemlerini yapmasına engel olmayacaktır. Ağırlık ve ölçülerin devletin en eski fonksiyonlarından biri olduğu ve ticaret ve takası kolaylaştırmak amacı ile bu tür standartlaştırmanın insan topluluklarının refah düzeyini çok olumlu yönde etkiledikleri bilinmektedir. Dünyanın çoğu noktasında gram, metre ve litre ölçüm sistemlerinin kullanımı hayatımızı önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır.

IFRS destekçileri muhasebe standartlarını ağırlık ve ölçüler ile kıyasladılar ve dünyada tek bir muhasebe standartlar bütününe uygulanmaya başlamasının, bizim refah düzeyimizi de arttıracığı düşüncesini beyan ederek

IFRS için daha fazla destek istediler. Altın, hububat ve süt, yatırımcılar, yöneticiler, muhasebecilerin yaptığı şekilde ölçü sistemi ile ilişki içerisinde olmaz. Yatırımcılar, yöneticiler, muhasebeciler, muhasebe sistemi ile çok yakından ilişkilidir. Ağırlık ve ölçülere ilişkin temsilcilerin davranışları dinamik değildir; ancak muhasebe standartları temsilcilerinin davranışları dinamiktir ve zaman içinde yapılacak düzenlemelere açıktır.

e. ‘Dil’in Kusurlu Benzerliği

Ağırlık ve ölçülerden sonra dil, IFRS’nin teşvik edilmesinde kullanılan ikinci bir benzeşim türüdür. Muhasebenin iş dünyasının konuştuğu dil olduğu iddia edilir. Bu düşünceye katılıyorum. Bunun yanında, IASB tarafından belirlenmiş tek bir standartlar bütününün refah seviyemizi, ekonomik büyümeyi ve toplumsal refah düzeyini arttıracığı da iddia edilmektedir. Bu, pek de doğru değildir. Tek bir dilin konuşulmasının dünyayı ve toplumumuzu daha iyi hale getireceği düşüncesi belirli bir süredir ortalıkta dolaşmakta idi ve doğru bir önerme sahip olmadığı ortaya çıktı. 1870’lerde, L.L. Zamenhof, dünyada meydana gelen bütün anlaşmazlıklar ve savaşların, farklı dilleri konuşan insanlar arasındaki yanlış anlama ve iletişim eksiklikleri sebebi ile ortaya çıktığı teorisini dile getirmiştir. Bu düşüncenin ana teması şu şekilde idi: ‘Yaşayan herkes aynı dili konuşuyor olsa idi, dünyada barış hakim olurdu’. Esperanto’nun dünyada konuşulan tek dil olmasını önerdi. Ancak, Esperanto, doğuşundan yaklaşık 125 yıl sonra neredeyse kayboldu. Şimdi, çok az insan bu dili biliyor. Neden? Çünkü, temelleri, dilin nasıl işlediği konusu üzerindeki bir yanlış anlamaya dayandırılmıştı. Dil, içerdiği kelimelerin anlamlarına kesinlik kazandırılarak kullanılmaz. Bir iletişim aracı olarak kullanılabilmesi için dilin, az da olsa anlam çokluğu içermesi gerekmektedir. Örneğin, her farklı ceketeye değişik bir kelime verme zorunluluğu olmadan herhangi bir giyim eşyasının ceket olup olmadığını her zaman belirleyebilmek için ceket nasıl tarif ederiz? Bir ceket veya arabanın ne olduğu konusu temelde bir yargılama durumudur. Kelimeler tam olarak tanımlanamaz, ancak yine de anlamlarını korur. Ceket kelimesini dilde kullanabiliyor olmamızın sebebi bu kelimenin yargılamaya açık olması ve kesin olarak tanımlanamamasıdır.

Bununla beraber, muhasebe standartlarının yapmaya çalıştığı şey de tam olarak budur. Muhasebe terimlerini daha büyük kesinlikle tanımlamaya çalışıldıkça, muhasebecilerin yaşadığı sorunlar daha büyük olacaktır.

f. Daha İyi Bir Benzetim Olarak Para Birimi

Ağırlık ve ölçülerde kullanılan metrik sistem yerine, tek tip para birimi IFRS için yapılacak daha yerinde bir benzetmedir. 1999 Yılında, bazı Avrupa ülkeleri uzun süren görüşmeler sonucunda ortak bir para birimi olarak Euro'yu hayata geçirme konusunda uzlaştılar. Ortak bir para birimini kullanma konusu, havaalanlarında döviz alma zorunluluğunun ortadan kalkma durumundan daha karmaşıktır. Para birimi sadece alışveriş için değil, makro ekonominin kredi, gelir, işsizlik, büyüme ve enflasyon gibi pek çok kolunu yönetmek için kullanılmaktadır. Ulusal para birimlerinin ortadan kaldırılarak, tek bir para biriminin getirilmesi hususunun yararlı olacağını öngöremeyiz. Euro'nun kabul edilmişinden 12 sene sonra, bunun doğru bir karar olup olmadığı, Euro ile devam edilmesinin gerekip gerekmediği, hangi ülkelerin bu para birimini koruması gerektiği konularındaki tartışmalar kesin ve açık bir cevap olmadan devam etmektedir. Tek tip para birimi kullanmak iyi bir şey olsa idi, bütün dünya bu sisteme geçirdi. Yunanistan, Portekiz ve İspanya an itibarı ile değişik koşullarla yüzleşmektedir ve tek tip para biriminin onlara yarar getirmiş olduğu kesin değildir. Bu sorunun cevabı ancak detaylı bir analiz sonucu verilebilir. Tek bir standardın herkes için iyi olacağı iddiası kolaylıkla öngörülemez.

Benzer olarak, tek bir muhasebe yöntemi ve muhasebe standartları bütünü kullanmanın kolay olduğu gerçeğinden yola çıkarak bunun iyi bir şey olduğunu iddia edemeyiz. Tek bir muhasebe yöntemi veya standardının ticarete ürünü isteğe göre uyarılma prensibinin yerel noktalarda kaybolması ve politika kontrolünün yitirilmesi gibi dezavantajlara baskın olması IFRS'nin sürekli teşvik edilmesi gerektiği manasına gelmez. Belirli bir büyüklük bütün boşlukları doldurmaz.

g. Dil ve Tercüme Sorunları

Dilden bahsettik, ancak tercüme sorununu da dikkate almamız gerekir. Dünyada binlerce dil vardır. IFRS, İngilizce yazılmıştır. İngilizce yazılan standartları tam anlamıyla Çince, Japonca, Türkçe ya da Swahili diline tercüme etmek mümkün müdür? 'Possible but not probable' ifadesini Japonca'da nasıl söylersiniz? 'True and fair' sözü Türkçe'de nasıl söylenir? Tercüme gereklidir, ancak doğal diller birbirinin tam karşılığı değildir. Toplumlar birbirinin aynısı olsa dahi tam karşılıklar olmadan kesin benzetmeleri yapamayız. Zaten toplumların birbirinin aynısı olmadığı da bir gerçektir.

Daha İyi Bir Muhasebe Sistemi Yaratmanın Zorluğu

Bir grup uzmanın, istediğimiz sonuçlara ulaşabilmemiz doğrultusunda toplumsal sistemleri tasarlamak için yeterli bilgi ve donanıma sahip olduklarına kendilerini ikna etmeleri kolaydır. Ancak, Nobel ödüllü ekonomist Frederick Hayek modern uygarlığın doğal bir şekilde planlanmadan evrilmiş olduğunu savunmuştur. Alışkanlıklar ve gelenekler doğal olarak onu günümüzün düzenine getirmiştir ve yine bu alışkanlıklar ve gelenekler uygarlığın devamı için gereklidir. Sistemin temelinde kontrolü sağlamaya yönelik yapılacak bir değişim teşebbüsü başarısız olmaya mahkumdur. Çünkü modern bir uygarlıkta böylesi bir değişim imkansız ya da sürdürülemez olacaktır. Darwin'in biyolojik evrim teorisi biyolojik türlerin, replikasyon, mutasyon ve seleksiyon ile evrimleştiğini iddia eder. Spencer, bu teoriyi toplumsal sistemlerin evrimi için de geçerli bulmuştur. Bu da muhasebeyi tanımlamaktadır.

Muhasebe sistemlerimiz evrim yolu ile her toplumun yasal, ekonomik ve iş çerçevelerine uyum sağlamak zorunda idi. Japon, Çin, Alman ve Amerikan toplumlarının aynı özelliklerde olduğunu ve muhasebe sistemlerinin aynı olması gerektiğini söyleyemeyiz. IASB'deki bazı kişiler, Çin'in IFRS'leri benimseyeceğini iddia etti. Çin'deki çok büyük kurumların yüzde kaçının sermayesinin yarısından fazlası devlet tarafından karşılanmaktadır? Belki % 90'ı, belki daha fazlası. IFRS'nin altındaki sağlama kriteri nedir? Ortaklardan sermayesi fazla olanın sahiplenme hakkı. Eğer IFRS, Çin kurumlarında uygulanabiliyor ise, kaç bilanço düzenleyebilirlerdi? Sadece

bir! Çin, IFRS'leri uyguluyor mu? IFRS'leri uygulayabilir mi? İlgili tarafların işlemleri için ne denebilir?

Bağımlılık ve Yargılama

Doğum esnasında bir çocuk tamamen anneye bağımlıdır. Bisiklet kullanmayı öğrenme sürecinde bisikletin arkasına takılan yedek tekerler öğrenen kişiye yardımcı olur. Anne, büyüdükçe bebeği beslemeye devam ederse ne olur? Bisikletin arkasındaki yardımcı tekerleri çıkarmazsa ne olur? Çocuk, bağımlı duruma gelir ve kendi kendine bisiklet sürmeyi ya da yemek yemeyi hiçbir zaman öğrenemeyebilir.

Yazılı muhasebe standartlarının muhasebeciler için önemi, yardımcı tekerleklerin ve anne yardımının çocuk açısından önemine denktir. Kişisel mesleki yargınızın arkasında durabilmeniz için yazılı standartların koltuk değneklerinden faydalanmak gerekebilir. Ancak bir çocuğun yetişkinliğe geçebilmesi için büyüüp bu tarz bir bağımlılıktan kurtulmayı öğrenmesi gerekmektedir. Aynı şey, kişisel mesleki yargılara sahip olgun profesyonel bir muhasebeci haline gelecek, muhasebe eğitimi almakta olan bir öğrenci veya stajyer için de söylenebilir.

Finansal Raporlama ve Finansal Mühendislik

Finansal raporlama ve finansal mühendislik birbiri ile etkileşim halindedir. Finansal raporlama dünyasında, muhasebeciler yegane oyuncular değildir. Bu dünyayı finans mühendisleri denen fillerle paylaşmaktayız. Yeni bir muhasebe kaidesini yazmak muhasebecilerin beş yılını alabilmektedir. Bu kaideyi geçersiz kılacak bir yol tasarlamak ise bir finans mühendisinin sadece beş dakikasını alabilmektedir. Kaideleri geçersiz kılmak için yeni cihazlar ve yapısal işlemler icat edebilmektedirler ve muhasebe yönetimleri, finansal mühendisliği ile etkin bir şekilde başa çıkabileceklerini gösteren çok az kanıt sunabilmiştir.

Gökteki Göz ya da Kamera Tipi Finansal Raporlama

Finansal raporlamayı iki şekilde düşünebiliriz. Finansal raporlama,

dünyanın çevresinde dönerek uzaydan dünyanın el değmemiş fotoğraflarını çeken bir kamera gibi görülebilir. Ya da, finansal raporlamayı kameraman ve manken arasındaki ilişki gibi görmek de mümkündür. Uydudan çekilen resim dünyayı olduğu gibi gösterir, ancak kameraman ile manken arasında aktif bir ilişki vardır. Fotoğrafçı kamerayı aldığı anda manken gülümser; kamera bırakıldığında manken eski haline döner. Fotoğrafçı, manken poz vermeyince kayıt yapabilir mi? Muhasebe bu belirtilenlerden ikincisine daha yakındır ve her ne kadar biz uydudan çekilen doğal fotoğrafları istesek de o, mankenin gülümseyen fotoğraflarını çeker.

Türkiye ve Gelişen Ekonomiler

1990'lı yıllarda Washington Konsensüsü popüler bir fikirdi. Dünyanın belirli finansal politikalar dizisi üzerinden yürümesi gerektiğini savunan Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu ve dünyanın önde gelen büyük finansal güçleri arasında bir konsensüs vardı. 1997'den sonra, konsensüs dağılmaya başladı ve 10 yıl içinde bu doğru bilinen yanlışı desteklemek isteyen tek bir kişiyi bulmak bile güçleşti.

Geçtiğimiz beş yıl içinde, dünya genelinde IFRS'nin teşviğini sağlamak için ortak bir çaba yürütülmüş, içeriği ve dünyada bir tekel oluşumunun getirebileceği sonuçlar üzerinde ciddi bir şekilde durulmamıştı. Dikkatli olmalıyız, çünkü tüm dünyada finansal raporlama sistemlerinin tekel haklarını tek bir kuruma vermenin çok ciddi sonuçları olacaktır. Sonradan kararın ne kadar yanlış olduğunun farkına varılsa bile, bu sistemden çıkmak neredeyse imkansız hale gelecektir. IASB, tatlı müzik tınıları ile düşüncesiz çocukları kötü sonlarına götüren birisinin hikayesinin anlatıldığı bir çocuk kitabı olan fareli köyün kavalcısı gibi davranmıştır. Hikayedeki çocuklar kötü sona geldiklerinin farkına vardıklarında ise iş isten geçmiştir.

Muhasebeciler rekabetten ve eşitlikten vazgeçme kararlarında çok dikkatli olmalıdır. IFRS'nin Türkiye'de ve diğer ülkelerde hayata geçirilmesi bu ülkelere çok az zarar verir. Ancak, kurumlara seçebilecekleri opsiyonlar olarak Türk veya başka muhasebe standartları sunmamak için hiçbir sebep yoktur. Bu ülkeler, çoklu standartlar sistemini kullanarak Kanada ve İsviçre

örneklerini takip edebilirler. IFRS'yi kullanmak isteyenlere izin verilebilir ve düzenleyiciler tarafından izin verilen Türk, Amerikan veya başka bir sistemi kullanmak isteyenlere de aynı şekilde izin verilebilir. Piyasa, denetim altındaki rekabette, yatırımcılar, denetçiler ve yöneticiler yardımı ile durumu belirler. Evet, finansal analizde biraz ekstra maliyet söz konusu olacaktır, ancak bu maliyet zaman içinde daha iyi finansal raporlama geliştirme ve üretmeye degecektir.

Pacioli'nin bilgeliği, cezalandırma gücünü eline geçirip herhangi bir tecrübesi olmadan yeni yöntemleri uygulamasında değil, kendini genelde öğretim ve rehberlik amacı ile mevcut uygulamaların belgelendirilmesine adanmasında yatar. Bu bilgelik sayesinde, belki de, piyasaya göre değerlemenin istenmeyen sonuçları ile yüzleşmeyecek ve muhasebede kaybolmuş standartların getirdiği zararları yaşamayacaktık.

References

- Dye, Ronald A. and Shyam Sunder. "Why Not Allow the FASB and IASB Standards to Compete in the U.S.?" *Accounting Horizons* 15, no. 3 (September 2001): 257-71. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/97.Why%20Not%20Allow%20FASB%20and%20IASB/WhyNotFASB.StandardsDyeSS.AH.2001.pdf>).
- Fearnley, Stella and Shyam Sunder. "The Headlong Rush to Global Standards." *The Financial Times*, October 27, 2005. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/126.Headlong%20Rush%20to%20Global%20Standards/GlobalStandardsFTOct2705.pdf>).
- Fearnley, Stella and Shyam Sunder. "Global Reporting Standards: The Esperanto of Accounting." *Accountancy*, May 2006. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/>

[Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/131.Global%20Reporting%20Standards%20Esperanto/Standards-EsperantoPub.pdf](http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/131.Global%20Reporting%20Standards%20Esperanto/Standards-EsperantoPub.pdf).

- Fearnley, Stella and Shyam Sunder. “Competition Required to Reduce Standards Complexities.” *The Financial Times*, May 17, 2007. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/142.Competition%20Required%20to%20Reduce/competstand.PDF>).
- Fearnley, Stella and Shyam Sunder. “Pursuit of Convergence is Coming at Too High a Cost.” *The Financial Times*, August 23, 2007. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/146.Pursuit%20of%20Convergence%20Coming%20Too%20High/ft08232007.PDF>).
- Fearnley, Stella and Sunder, Shyam. “Global accounting rules -- an unfeasible aim.” *Financial Times*, June 3, 2012. (http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/185.Sunder_Fearnley_Jun2012/Global_acctg_rules-03Jun2012.pdf).
- Jamal, Karim and Shyam Sunder. “Monopoly or Competition: Standard Setting in the Private and Public Sector.” December 2007. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/122.Enforced%20Standards%20versus%20Evolution/JMSMar2005.pdf>).
- Sunder, Shyam. “Why is the FASB Making Too Many Accounting Rules?” *The Wall Street Journal*, April 17, 1981. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/25>).

[Why%20is%20FASB%20Making%20Too%20Many/25.WhyFASBMakingTooManyRulesWSJ.1981.pdf](http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/46.Political%20Economy/PoliticalEconomySept402.pdf)).

- Sunder, Shyam. “Political Economy of Accounting Standards.” *Journal of Accounting Literature* 7 (1988): 31-41. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/46.Political%20Economy/PoliticalEconomySept402.pdf>).
- Sunder, Shyam. *Theory of Accounting and Control*. Cincinnati, OH: South-Western College Publishing, 1998.
- Sunder, Shyam. “Regulatory Competition among Accounting Standards within and across International Boundaries.” *Journal of Accounting and Public Policy* 21, no. 3 (2002): 219-234. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/104.Regulatory%20Competition%20Intl%20Boundaries/regulatory%20competition%20intl%20boundaries.pdf>).
- Sunder, Shyam. “Social Norms versus Standards of Accounting.” In *General Accounting Theory: Towards Balanced Development* edited by Mieczysław Dobija and Susan Martin, 157-177. Cracow, Poland: Cracow University of Economics, 2005. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/127.Social%20Norms%20v%20Standards/SocialNorms-StandardsofAccountingGAT3.pdf>).
- Sunder, Shyam. “Minding Our Manners: Accounting as Social Norms.” *The British Accounting Review* 37 (December 2005): 367-387. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/128.Minding%20Our%20Manners/MindingOurMannersPublished.pdf>).

- Sunder, Shyam. “Uniform Financial Reporting Standards: Reconsidering the Top-Down Push.” *The CPA Journal*, April 2007. (http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/139.Uniform_Financial_Reporting_Reconsidering_Top_Down/cpajour-2.pdf). An earlier draft was published in Turkish as “Tekdüzen Finansal Raporlama Standartlarınının Yukarıdan Aşağıya Uygulanmak İstenmesi Niçin Tekrar Düşünülmeli?” *MuhasebeveFinansmanDergisi* 31 (July 2006): 6-10. (http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/139.Uniform_Financial_Reporting_Reconsidering_Top_Down/top_down_turkish.pdf).
- Sunder, Shyam. “Des regulations comptables nationales et internationales: monopole ou coexistence concurrentielle.” *La Revue Du Financier* 168, (November/December 2007): 18-24. (http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/149.Revue%20du%20Financier%20Nov_Dec2007/International%20and%20National%20Standard%20Norms.pdf). Link . English Translation: Sunder, Shyam. “International and National Standards and Norms of Financial Reporting: Monopoly or Competitive Coexistence.” *General Accounting Theory* (2008): 13-20. (http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/154.International_Standards_and_Norms/International_National_Standards_Kozminski_Mar08-2.pdf).
- Sunder, Shyam. “SEC’s mandate will lead to a monopoly.” *Financial Times* September 17, 2008. (http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/158.SEC_Mandate_ArticleSep08/

[SECs%20mandate%20willSep2008.pdf](#)).

- Sunder, Shyam. “IFRS and the Accounting Consensus” *Accounting Horizons* Vol. 23, No.1 (March 2009) pp. 101-111. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/160.IFRSAccountingConsensus/IFRS-AccountingConsensusMarch09.pdf>).
- Sunder, Shyam. “Devising Efficient Accounting Standards.” Indian School of Business *ISB Insight*, Spring 2010. Discussion with Professor Tarun Jain. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/173.ISBInsights/ISBInsights-Ape2010.pdf>).
- Sunder, Shyam. “True and Fair’ as the Moral Compass of Financial Reporting.” *Research on Professional and Ethics in Accounting*, Volume 14, 2010, pp 3 -11. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/165.True-and-Fair-2010/True-and-Fair-EmeraldGrpPub-2010.pdf>).
- Sunder, Shyam. “Adverse Effects of Accounting Uniformity on Practice, Education, and Research.” *Journal of Accounting and Public Policy* Vol. 29, Issue 2, March-April 2010, pp. 99-114. (<http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/164.Adverse-effects/Adverse-effects.pdf>). [Link](#)
- Sunder, Shyam. “Paradox of Writing Clear Rules: Interplay of Financial Reporting and Engineering.” *The Japanese Accounting Review*.1 (2011) pp. 119-130. (<http://www.rieb.kobe-u.ac.jp/tjar/article/vol1/pdf/7.Sunder.pdf>).

- Sunder, Shyam. “IFRS Monopoly: The Pied Piper of Financial Reporting.” *Accounting and Business Research*, 41:3, 291-306 (2011). (http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/178.IFRS_monopoly_the_Pied_Piper/IFRSPiedPiperPublished-Jul2011.pdf). “ Student Discussion Thread from a Master’s Class.(http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/178.IFRS_monopoly_the_Pied_Piper/IFRSmonopolyStudentDiscussionThread.pdf).
- Sunder, Shyam. “A Conductor of Wisdom”, an interview with Professor Ishikawa, *Weekly Report on Financial Accounting* Vol. No. 3011, April 11, 2011, pp. 56-58. (http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Accounting%20and%20Control/Published%20Articles/177.Weekly_report_on_financial_accounting/Interview-3011.pdf).
- Sunder, Shyam. “Allowing Financial Reporting Standards to Compete.”*Weekly Report on Financial Accounting* Vol. No. 3012 April 18, 2011, pp. 47-52.(http://faculty.som.yale.edu/shyamsunder/Research/Japan/Published%20Articles/177.Weekly_report_on_financial_accounting/Interview-3012.pdf).